

естетичні відносини як прояв соціальної діяльності і соціальних відносин мають свою специфіку і форми прояву

Соціальний зміст і соціальна орієнтованість естетичних оцінок виступають не у вигляді надособистісних принципів і нормативів, а через сприйняття і переживання конкретної особистості, які детермінуються естетичним ідеалом. Це і пояснює особливу роль суб'єктивного фактора в естетичній сфері, який діє тут у всій своїй повноті – в діалектичній єдності соціально-загального, колективно-особливого і індивідуально-особистісного.

МОКЛЯК Лариса Іванівна,

доцент НАУ, доцент кафедри філософії ГМІ НАУ

ЕСТЕТИЧНЕ У ДУХОВНІЙ СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В країнах перехідного типу, до яких належить й Україна, інформаційна складова грає особливу роль як у державному управлінні суспільними процесами так і в життєдіяльності окремих соціальних груп і членів суспільства. Сучасні трагічні події, що відбуваються на теренах нашої країни є беззаперечним свідченням цього процесу. Повільно, як на рівні суспільства, так і державних інституцій, але все ж усвідомлюється нагальна потреба і необхідність розробки й реалізації ефективної національної інформаційної політики.

Під державною інформаційною політикою у сучасному суспільствознавстві розуміють регулятивну діяльність державних органів, яка спрямована на розвиток інформаційної сфери суспільства і яка охоплює не тільки телекомунікації, інформаційні системи чи засоби масової комунікації, але й всю сукупність виробництва й відносин пов'язаних зі створенням, зберіганням, обробкою, розповсюдженням видів інформації. Розробка такої політики є пріоритетним завданням саме державного управління, реалізація якого забезпечить перехід до інформаційного суспільства демократичного типу.

У філософських дослідженнях поняттям «інформаційне суспільство» позначають суспільство якісно нового типу, яке повинно прийти на зміну сучасному постіндустріальному соціальному устрою. Інформаційне суспільство – це суспільство в якому переважає діяльність, пов'язана з виробництвом, споживанням, передачею і зберіганням інформації.

Основні завдання перехідного етапу до інформаційного суспільства полягають у створенні соціальної, політичної, інформаційної, економічної й структурної рівномірності національного інформаційного суспільного простору. Створення такого національного інформаційного суспільного простору надасть можливість розширити освітні можливості, переорієнтувати економіку і суспільство із сировинного на інноваційний, наукоємний характер розвитку.

У той же час, соціальний простір і час в якому розгортається соціальна реальність українського суспільства демонструють саме особливу, але не визначальну роль інформаційної складової. Вочевидь, що в сучасному українському суспільстві збережені старі соціально-економічні відносини, де ринкові критерії залишаються на першому

місці, а корпоративна організація домінує, де визначальним фактором соціальної диференціації є власність на засоби виробництва, де матеріальні цінності все ще мають пріоритет над духовними.

Наявність у суспільстві сучасних інформаційних і розвинутих глобальних мереж є необхідною, але недостатньою умовою переходу до інформаційного суспільства. На сьогодні технічні нововведення в інформаційній сфері це перш за все інструмент, який використовується різними суспільними і політичними силами й структурами для досягнення своїх цілей, які завжди визначаються соціальними факторами.

У ході швидкого і інтенсивного розвитку інформаційно-комунікативних технологій, методів інформаційного впливу багато залежить як від суб'єктів інформаційно-комунікативного процесу, так від характеру соціальних відносин між цими суб'єктами. Трансформація суспільства неможлива без трансформації головного його суб'єкта – людини.

Модерне інформаційне суспільство передбачає модерну людину свідомо відкриту до всього нового, готову до змін, соціально активну, орієнтовану на сприйняття інформації і комунікації, діалогу зі світом. Починаючи перетворення, модернізацію суспільства необхідно не забувати перш за все про людину, здатну для цих перетворень і модернізації.

Інформаційну інфраструктуру суспільства створюють технологи, тому існує реальна загроза того, що в суспільстві будуть домінувати технократичні тенденції. Внаслідок своєї інструментальної природи інформаційно-комунікативні технології можуть не тільки полегшувати комунікацію, але й у сукупності з використанням соціальних та біотехнологій руйнувати субстанційні елементи у традиційній структурі людського досвіду, ставити його під контроль і, решті-решт, призвести до зміни глибинних механізмів, які формують самосвідомість людини. Ці негативні тенденції вимагають і від теоретиків, і від практиків більш глибинного філософського осмислення принципів «людиномірності» та «гуманізму».

Все що відбувається в межах технічного і технологічного процесу безпосередньо впливає на життя людей, природу соціуму і його пріоритетів. Тому так актуальні дослідження процесів, пов'язаних зі становленням інформаційного суспільства.

Сучасні дослідники інформаційного суспільства серед культурно-цивілізаційних механізмів, що впливають на формування гуманістичного світогляду цього типу соціуму виділяють його естетичну складову. Серед найхарактерніших рис людини інформаційного суспільства – плюралізму, дезорієнтованості, децентрованості – особливе місце

належить естетизованості. Саме вона провокує інші поведінкові реакції суб'єкта, відбувається «естетичне зрушення» (Ж.Дерріда).

Естетизація визначається як процес поширення естетичного на найрізноманітніші сфери життя – від економіки і політики, реклами і моди, буденних стереотипів поведінки до побуту, сфери послуг і дозвілля. Але поширення ще не означає трансформування, змістовного наповнення й вираження. Це складний, суперечливий процес, який об'єктивно пов'язаний з усією системою соціальних відносин, які складаються і функціонують у соціумі. Як єдність соціального і духовного, людина в кожний момент своєї життєдіяльності включається в безперервне динамічне становлення світу природи, суспільства, культури і свого власного особистісного – виступає суб'єктом соціальної діяльності. Як істота соціальна, динамічна, неусталена, цілеспрямована людина повсякчас стверджує себе не тільки як істота мисляча, але й чуттєво-духовна. Людина не тільки здатна осмислювати своє буття, але й чуттєво відкривається йому, проживає його, переживає через різноманітний світ почуттів. Чуттєвість – це неповторний і унікальний світ буття людини, який не може бути замінений ні станами, пережитими іншими людьми, ні знаннями про світ.

Естетичне це унікальний феномен, притаманний тільки людині, акт духовно-чуттєвого, творчого переживання безпосередньої зустрічі, спілкування, діалогу людини зі світом. Це момент ствердження людини саме як людини, істоти цілісної, всебічної, спроможної духовно подолати суперечності власного буття, досягти гармонії, міри, ладу, краси у своєму індивідуальному внутрішньому світі й спроможної у формах естетичної культури стверджувати у життєдіяльності свого соціуму.

Основними видами естетичної діяльності є безперечно естетичне перетворення людиною навколишнього предметного середовища, мистецтво як форма духовно-практичного освоєння світу і, що є найважливішим, формування, трансформація самої людини за критеріями краси, довершеності, гармонії, цілісності, тобто суб'єкта естетичної діяльності.

Інформатизація як тотальний процес нашого соціального простору і часу, детермінує зародження культури інформаційного суспільства, яка визначається, з однієї сторони, тенденціями розвитку інформаційно-комунікативних технологій, а з другої – активною участю людини у розвитку культури під впливом і з використанням цих технологій.

У суспільстві інформаційної доби, як і на попередніх стадіях суспільного розвитку, зберігається і залишається субстанційна його сутність, яка полягає в тому, що людська діяльність, конкретні її види і форми – це перш за все соціальна діяльність, яка слугує «матеріалом», фундаментом соціальних відносин. Разом з тим, естетична діяльність,